

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА В КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНИХ ТА ПРИРОДНИХ ПРОЦЕСІВ

асист. **Омельяненко В.А.**, студент групи Е-01 **Босик А.**

Серед альтернативних поглядів на сутність національної економіки виділяються три найбільш ґрунтовні: національний ринок, система виробничих відносин, народне господарство.

У сучасній західній економічній науці національна економіка ототожнюється з національним ринком. Даний підхід спрощує проблему. На думку відомого економіста, лауреата Нобелівської премії В. Леонт'єва, А. Сміт, Д. Рікардо, Т. Мальтус, Дж. Ст. Мілля створили теоретичну основу, що заснована на розумінні національної економіки як системи, що схильна до саморегуляції, складається із багатьох різноманітних, взаємопов'язаних суб'єктів господарювання, які виробляють і споживають.

Тривалий час представники неокласичного напрямку економічної думки відстоювали саме це розуміння національної економіки. Наприклад, на таких засадах Л. Вальрас розробив теорію загальної ринкової рівноваги. Однак в умовах різкого підвищення ролі держави після економічної кризи 1929-1933 рр. таке розуміння національної економіки вже не відповідало новим реаліям. Представники кейнсіанського та соціально-інституціонального напрямів ввели в систему національної економіки державу. На думку представників неокласицизму Ф. Хайєка і М. Фрідмена, державі необхідно не тільки виконувати роль «нічного вартового», а й встановлювати «правила гри» суб'єктів економіки.

В сучасних умовах національна економіка розглядається здебільшого як ринкова змішана економічна система з властивою їй взаємодією механізмів саморегулювання, державного та громадянського регулювання.

У марксистській економічній літературі «національна економіка» як термін зустрічається рідко. Але це стосується форми виразу, а не змісту.

Національна економіка в рамках підходу розглядається як система виробничих відносин з приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання результатів діяльності людей, а також ефективного використання ресурсів її з властивими їй цілями розвитку виробництва, формами його організації. Продуктивні сили та технологічний спосіб виробництва є матеріально-технічною базою національної економіки, а виробничі відносини, економічні закони і категорії – соціально-економічною основою.

В ході наукових дискусій сформувався ще один підхід до визначення національної економіки, коли вона розглядається як народне господарство країни. Наприклад, відомий творець «німецького дива» 1948-1956 рр. Л. Ерхард у праці «Добробут для всіх» досліджує саме національне народне господарство, проблеми переходу від тоталітарної, примусової до ринкової економіки. Народне господарство – це продукт історичного розвитку, поглиблення суспільного поділу праці, усупільнення виробництва. Воно є сукупністю всіх галузей і регіонів країни, об'єднаних в єдиний організм різноманітними економічними зв'язками.

На погляд вчених, не є конструктивним як абсолютизація, так і заперечення того чи іншого підходу. У межах кожного вирішуються певні специфічні завдання, а тому розробка складних проблем вимагає їх розумного синтезу.

Загалом національній економіці властиві наступні загальні ознаки: тісні економічні зв'язки між суб'єктами на основі поділу праці; загальний економічний простір, що характеризується єдиним економічним законодавством; єдиною грошовою одиницею; загальною фінансовою і грошово-кредитною системами; єдиний економічний центр, який

виконує регулюючу та координуючу роль за допомогою заходів економічної політики; загальна система економічного суверенітету; територіальна цілісність.

Національна економіка являє собою діалектичну єдність взаємопов'язаних та взаємодіючих економічних суб'єктів, секторів та укладів. Існують два види структури національної економіки: 1) економічні структури, що визначають функціонування економічних одиниць національної економіки. Вивчення характеру обумовлено тим, що вони визначають сутність національної економіки; 2) неекономічні структури, що визначають функціонування неекономічних одиниць – культуру, освіту тощо. Їх аналіз становить інтерес лише в тому ступені, у якій ці одиниці та взаємозв'язок між ними впливають на функціонування національної економіки.

У складі національної економіки будь-якої країни відбуваються постійні структурні, організаційні та інші зміни, що обумовлені особливостями її господарської системи та характеризуються певними тенденціями і закономірностями розвитку.

В кінцевому підсумку національна економіка як наука та сфера господарської практики людей зводиться до того, щоб на основі об'єктивного наукового аналізу обґрунтувати стратегію і тактику соціально-економічної політики держави, створити умови соціального розвитку, зростання доходів і споживання населення, забезпечити соціальний захист громадян країни.

1. Градов А.П. Национальная экономика / Градов А.П. 2-е изд. – СПб. : Питер, 2005. – 240 с.
2. Яковенко Р.В. Сутність економічної категорії «національна економіка» / Яковенко Р.В., Бурак В.О. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/8_NND_2011/Economics/14_81788.doc.htm

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.2. - С. 123-124.